

kontakt

JEG vidste ikke, jeg kunne gå til børneværnet. Jeg troede kun, det var min far, som kunne klage... Måske var der aldrig blevet en »sag« ud af det, hvis den 16-årige pige havde vidst, at børneværnet også ville høre på hende.

Hvad ved børn og unge egentlig om det »værn«, som er oprettet for deres skyld? Hvor vil en ung, som mener sig mishandlet eller forsvundet, henvende sig? I reglen ikke til børneværnet af den enkle grund, at de fleste opfatter denne institution som forældrenes værn mod børnene. De er så ofte blevet truet med børneværnet af deres forældre: »Hvis du ikke opfører dig ordentligt, går vi til børneværnet!«

HAR vi nogen ret? Jeg har da altid hørt, at mine forældre kan bestemme over mig, selv om de har uret. Den slags bemærkninger har jeg hørt et par gange. Disse unge føler sig virkelig retsløse.

Det har da også vist sig, at næsten ingen af henvendelserne til børneværnene kommer fra børnene selv. Er det mon mere end en eller to procent? Men jeg har talt med adskillige, som ville være kommet, hvis de havde vidst, at børne- og ungdomsværnet også ville høre på dem og hjælpe dem (og ikke straks sende dem på børnehjem, som nogle forældre har truet med).

»DE RETSLØSE«

AF HØLGER IISAGER

DER er også mange, som mener, at det slet ikke er nødvendigt, at de unge ved, at de også har en slags ombudsmand, de kan gå til, nemlig det lokale børne- og ungdomsværn. Disse mennesker anfører, at børnenes kendskab til klagemuligheden vil virke forstyrrende på familielivet. Så kan børnene også begynde at true forældrene med børneværnet, mens denne form for pression hidtil har været forbeholdt forældrene.

Men det er jo kun et mindretal af alle familier, hvor den art metoder tages i brug. Og ligesom forældrenes trusler af og til kan virke neddæmpende på børnene, vil børnenes kendskab til børneværnet nok have en pacifiserende virkning på visse forældretyper. Og med den nu oprettede familievejledning

skulle der være større mulighed for at tale parterne til rette.

Modstanderne går ud fra, at de voksne bedst ved, hvad der tjener til børnenes tarv, og at hvis der sker overgreb skal de voksne (naboer, lærere, læger o.a.) nok underrette børneværnet. Det sker naturligvis i mange tilfælde men undlades i andre. Specielt naboer har det med ikke at ville »rodes ind i noget«, og så kan til vilde lovgivere ikke tvinge dem til det. Og meget af det, der udspilles inden for hjemmets vægge, har jo ikke andre parter og vidner end forældre og børn.

ANDRE vil henvise til, at børne- og ungdomsværnene har pligt til at føre tilsyn med de forhold, børn og unge i kommunen lever under og yde

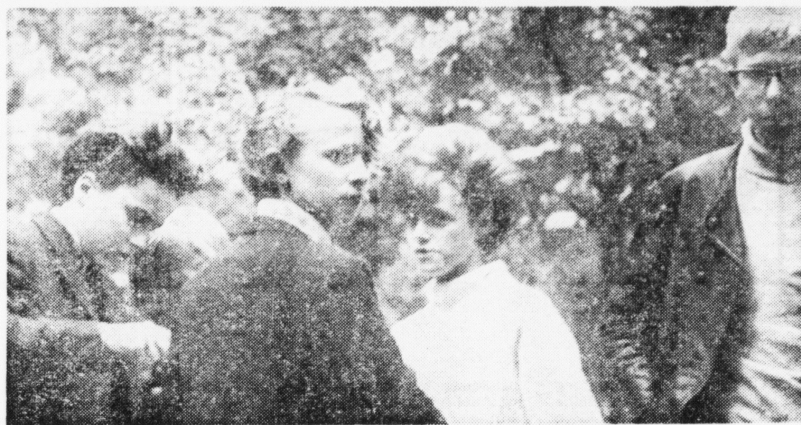
hjælp, hvis de trænger til støtte. Det lyder jo ganske betryggende, men hvis det ikke drejer sig om små ø-samfund, hvor alle kender alle, er det umuligt for børneværnene at agere »Big Brother« for alle børn — med mindre disse selv er klar over, at de kan søge værnenes bistand.

Og børnene må vide besked, hvis der skal gøres en effektiv indsats mod brutale afstraffelser, psykosadisme, helt urimelige forbud, svigtende kontakt mellem forældre og børn m.m.

NU da vi har fået familievejledningen som et væsentligt led i børneforsorgen — altså en mulighed for ved samtaler og vejledning at løse familieproblemerne — må børnene underrettes herom i skoler, fritidshjem, ungdomsklubber, og hvor det

ellers er muligt at føre en sådan oplysningsvirksomhed. De må have at vide, hvor de kan henvende sig og med hvilke problemer (også for at undgå at mikroskopiske besværigheder og øjeblikkelige foruretelser fører til klager).

Den aura af ufejlbarlighed og ukrænkelighed, som for mange mennesker stadig hviler over familielivet, har fået dem til at acceptere forældrenes enerådighed (»de ved trods alt bedst...« osv.) og til at overse, at forældrene også har størst mulighed for at fordervare forholdene i hjemmet. Og samtidig hos en del børn og unge skabt den opfattelse, at de er retsløse. Man ikke det er på tide at indhente det forsvarede og sørge for, at også børnene får korrekt oplysning om deres værn?

tæt på en ting

NU OM DAGE vil man hverken ofre tid eller penge på havets romantik, som bl.a. var de store, skønne galionsfigurer. Et lille dekorativt, men alligevel usælt rederimærke i skibets stævn er det eneste, dansk søfart har levnet af den forudms kostbare skibsornamentik.

Endnu i det forrige århundrede mente søfolkene, at et søjlskib uden galionsfigur ville blive ramt af uheld. Et britisk søjlskib, »Sydenham«, mistede sin stævnprydelse i hårdt vejr, og besætningen nægtede kategorisk at sejle videre med det, før en ny figur blev opsat.

Men herhjemme forsvandt galionsfigurerne sammen med søjlskibene. Nu finder man dem hovedsagelig kun på museer. Der findes mange af dem på Søfartsmuseet på Kronborg og foran forskellige kontorbygninger på Holmen.

Den største private samling af galionsfigurer blev oprettet af captain L. John Silver i Gravesend. På førstesalen i sit hjem har han opstillet over 80 figurer. Blandt andet har Silver Englands ældste bevarede galionsfigur. Den sad på skibet »Golden Cherub«, der blev bygget i 1663. Da fartyget blev slået til vrak i 1703, var figuren det eneste ombordværende, som blev reddet.

Fregatten »Jylland« har stadig sin galionsfigur, en frodig kvinde, og det samme har vore to skoleskibe, »Grieg Stage« og »Danmark«. Sidstnævnte har selveste Neptun i stævnen.

Vikingerne havde næsten alle et dragehoved i forenden af ski-

BILLEDKUNST PÅ DYBT VAND

bet. Fønikerne sværmede for hestehoveder, og i middelalderen blev løver populære. Columbus' skib, »Santa Maria«, havde den hellige jomfru som stævnfigur.

I 1796 fik den britiske flåde ordre om, at arbejdet på igangværende galionsfigurer — af sparehensyn — skulle standses. Men den ordre nægtede søfolkene at lyste, og myndighederne måtte bøje sig, selv om de nødigt ville. Til at begynde med blev der virkelig sparet på udgifterne til ornamenten, men efterhånden blev figuren igen større. En af de største galionsfigurer, der har eksisteret, sad på den britiske fregat »Royal Albert« fra 1845. Figuren forestillede dronning Victorias prinsgemal, Alene hovedet var dobbelt så stort som en middelhøj mand.

Galionsfigurer var virkelig kunst. Mange betydende kunstnere har beskæftiget sig med dem. Billedhuggeren Wiedewelt, som har ansvaret for mange af Roskilde Domkirkes sarkofager, skar sådanne figurer. C. W. Eckersberg leverede tegninger til mange galionsfigurer, og selveste Thorvaldsen begyndte

sin karriere med at hjælpe sin far, der skar stævnfigurer til flådens skibe.

Besætningerne tog figurerens tilstedeværelse meget alvorligt. Det engelske HMS »Brunswick« var i 1794 i heftig kamp. Stævnfiguren, som forestillede Hertugen af Brunswick, fik skudt hatten af. Besætningen nægtede at kæmpe videre, for kaptajnen havde ofret sin egen hat, som man sømmede til figuren.

Det amerikanske krigsskib »Constitution«, bedre kendt som »Old Ironside«, blev søsat i Boston og forsynet med en stævnfigur forestillende Andrew Jackson. Præsidenten var ikke videre populær blandt søfolkene, der protesterede. Da det ikke hjalp, sparede man — med skibets fører i spidsen — hovedet af figuren. Jackson fik senere et nyt hoved, og søfolkene sagde, at det trængte han også til. »Constitution« var færdigt i 1834, men opbevares stadig som en slags museums-skib.

Nogle galionsfigurer har endt deres dage i katolske kirker som helgenbilleder. En anden, fra det amerikanske krigsskib »Delaware« (1820), står foran søofficersskolen i Annapolis. Fi-

guren forestiller indianerhøvdingen Tecumseh. Hver gang, en kadet skal til eksamen eller til en idrætskonkurrence på skolen, smider han en mønt til figuren i håb om, at høvdingen vil bringe ham held.

Herhjemme findes enkelte figurer i privat eje. På en gård i Gurte står en yndig dame i en hvid kjole, der er flasket af en mynner. Ingen ved rigtigt, hvor disse figurer stammer fra, men det siges, at nævnte herre ikke holdt hunde i sin tid på søen, og at hundene sejlede herreløse. Iøvrigt har manden skiftet hat flere gange, påstår gamle bornholmere.

I Norge har et rederi, Fred. Olsen, genoplivet traditionen med galionsfigurerne. Rederen begyndte i 1930, og indtil 1939 forsynede han ti skibe med sådanne stævnprydelser. Efter krigen tog han fat igen. Alene fra 1946 og fem år frem lod han kendte norske kunstnere lave figurer til tyve af sine nybygninger. Blandt kunstnerne er

navne som Emil Lie, Ornulf Bast, Per Palle Storm og Ragnarhild Butenschön. Figurene er støbt i bronze.

Fred. Olsens skibet »Balkis«, som var opkaldt efter dronningen af Saba fik selvfølgelig en figur af den skønne dronning. »Black Prince« fik en figur af Edward, Prince of Wales, i fuld rustning. Denne Edward blev kaldt »den sorte prins«. »Bretagne« fik som galionsfigur en fransk pigeskikkelse med en frugtkrone på hovedet, og »Bess«, der sejlede på Holland, fik i stævnen en sød hollænderpige — flankeret af nyudsprungne tulipaner.

I gamle dage blev der som sagt ofret formuer på de flydende billedhuggerarbejder. Alligevel gemte man bag dem noget så prosaisk som skibenes latriner. Her opholdt man sig ikke for længe, da der i hårdt vejr kunne være meget vådt, selv om man satte skærmede klæde op bag figuren. Man kan i den danske flåde stadig træffe gamle befalingsmænd, som — når de taler om at træde af på naturens vegne — siger, at »nu går de på galionen«.

O. L.